

อนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนคุณภาพประจำ
ตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 ในยุค
แห่งการพลิกผัน

Scenario of Competency-Based Curriculum Management in Sub-
District Quality School Under the Ratchaburi Primary
Educational Service Area Office 2 in the Disruption Era

¹ทีปกร อารีภู Theepakorn Arriphu

²พิชญภา ยืนยาว Pitchayapa Yuenyaw

³ณภาพรณ ยอดสิน Napaporn Yodsin

¹²³คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

¹²³Faculty of Education, Nakhon Pathom Rajabhat University

¹Corresponding author, e-mail: pakorntee17@gmail.com

Received July 17, 2023; Revised January 29, 2024; Accepted: March 12, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาอนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ในยุคแห่งการพลิกผัน เป็นการวิจัยเชิงอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เน้นการวางแผน การเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตรและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 2) การพัฒนาหลักสูตร เน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียน และบริบทของสถานศึกษา นำหลักสูตรไปใช้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และนำผลการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 3) หลักสูตรฐานสมรรถนะ เน้นหลักสูตรที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมมุ่งทักษะและการลงมือปฏิบัติจริง 4) ความสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ คำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงของผู้เรียน เป็นเครื่องมือทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพระดับสากล ปรับตัวและเรียนรู้ที่ทันสมัย ก้าวทันเทคโนโลยีและโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 5) วิธีการประเมินผลแบบฐานสมรรถนะ เน้นกำหนดวิธีการประเมินสมรรถนะที่สำคัญ และบูรณาการสมรรถนะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน และกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนปกติ 6) การบริหาร

หลักสูตรฐานสมรรถนะ เน้นการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร โดยศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจหลักสูตร ชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องหลักสูตรมีความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรอย่างชัดเจน เตรียมผู้เรียนให้พร้อมในการแข่งขันเพื่อมีงานทำ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลก และ 7) แนวทางการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคแห่งการพลิกผัน เน้นเตรียมความพร้อมให้หน่วยงานทางการศึกษามีแนวทางและคู่มือการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: อนาคตภาพ; การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ; โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล; ยุคแห่งการพลิกผัน

Abstract

This research aimed to study the scenario of competency-based curriculum management for sub-district quality schools under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 in the disruption era. The research methodology employed was Ethnographic Delphi Future Research (EDFR). The research result was as follows: 1) school curriculum management that focuses on planning, preparation, and implementation of curriculum development, as well as the systematic appointment of a board of school curriculum administration; 2) curriculum development that prioritizes the construction of knowledge and understanding in competency-based curriculum development for both teachers and educational personnel. It also involves curriculum improvement in response to learners' needs and school contexts, appropriate curriculum implementation, and the application of the results for continuous curriculum improvement; 3) competency-based curriculum that focuses on holistic learning and orients to skills and practice; 4) the importance of a competency-based curriculum that concentrates on learners' interest, aptitude, ability, and needs and enhances knowledge exchange and learners' practical experience as a key to improving learner quality in order to meet universal standards and enable them to adapt and update themselves to technology and a rapidly changing world; 5) the competency-based assessment that emphasizes determining methods for assessing core competencies, integrates related competencies, and specifies learning assessment as part of the teaching process; 6) the competency-based curriculum management that emphasizes curriculum development through the analysis and understanding of the curriculum, informs curriculum users about the goals, principles, structure, learning management outlines, and clear measurement and evaluation in accordance with the curriculum, and prepares learners for job competition and the changes in the global society; and 7) the guidelines for competency-based curriculum management in the disruption era that focuses on

preparing educational agencies with a guideline and handbook for competency-based curriculum management to promote effective administration in educational institutions.

Keywords: Scenario; Competency-based curriculum; Sub-district quality school; Disruption era

บทนำ

หัวใจของการศึกษาคือ “การเรียนรู้ของผู้เรียน” ในการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จจึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้นั้นองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหลายประการ ได้แก่ ครูผู้สอน หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล องค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวจะสนับสนุน และเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และเกิดสมรรถนะสำคัญที่สามารถใช้ได้ในชีวิตจริง ในปัจจุบันและอนาคตโลกจะเปลี่ยนแปลงเติบโตและเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วในทุกมิติ และเป็นไปในทิศทางที่หลายคนอาจคาดไม่ถึงซึ่งเกิดจากหลายเหตุผล โดยเฉพาะจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และที่สำคัญคือส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาและข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว การเรียนรู้เนื้อหาจากครุมีความจำเป็นน้อยลง แต่สิ่งที่ผู้เรียนต้องการมากขึ้น คือ การพัฒนาทักษะกระบวนการที่จะต้องใช้ในการจัดการกระทำกับข้อมูลมหาศาลให้มีความหมายและไปใช้ประโยชน์แก่ชีวิตของตนเอง เมื่อเทคโนโลยีก้าวหน้าการเชื่อมโยงผ่านโลกออนไลน์ จึงเกิดขึ้นอย่างมากมาย คุณลักษณะใหม่ที่ต้องพัฒนาผู้เรียน คือ ความเป็นพลเมืองโลก ทักษะข้ามวัฒนธรรม (cross cultural understanding) การเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizen) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ปัญหาที่แสดงถึงความด้อยคุณภาพของการศึกษาและระบบการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ ความด้อยคุณภาพของผู้เรียนในระดับชาติและนานาชาติที่มีคุณภาพต่ำลงจนน่าวิตก รวมทั้งขีดความสามารถในการแข่งขันที่อยู่ในระดับต่ำไม่ได้มาตรฐานสากล แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนจากข้อมูลสำคัญคือ 1) ผลการทดสอบ O-NET ของผู้เรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีแนวโน้มต่ำลงทุกปี 2) ผลการทดสอบ PISA ที่ประเมินเด็กอายุ 15 ปี ทั่วโลกกว่ามีความพร้อมที่จะอยู่ร่วมสังคมโลกเพียงใด โดยมุ่งทดสอบว่านักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนในห้องไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิต หรือสถานการณ์จริงได้หรือไม่ ผลการประเมิน พบว่า เด็กไทยมีคุณภาพต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และด้านการอ่าน แสดงให้เห็นว่าคุณภาพของนักเรียนไทยยังไม่ได้มาตรฐานสากล และคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอย่างต่อเนื่อง 3) ระดับความสามารถของนักเรียนไทยเมื่อเทียบกับชาติต่าง ๆ อยู่ในระดับต่ำมาก เมื่อเทียบกับชาติอื่นๆ พบว่า มีนักเรียนถึงร้อยละ 64.75 มีผลการศึกษต่ำ และมีเพียงร้อยละ 0.46 เท่านั้น ที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับสูง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

สาเหตุที่ทำให้เด็กไทยด้อยคุณภาพ ผู้ที่ตกเป็นจำเลยที่ถูกกล่าวหามากที่สุดก็คือ ครู เพราะครูเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด การเรียนรู้ทั้งหลายที่เด็กได้รับมาจากครูเป็นส่วนใหญ่ การที่

เด็กจะเรียนรู้ได้ดีหรือไม่เพียงใดขึ้นกับความสามารถของครู ทั้งตัวครูและการสอนของครูต่างก็มีอิทธิพลต่อเด็กในทุกๆ ด้าน ดังนั้น ความด้อยคุณภาพของเด็กก็น่าจะมาจากครูและการสอนของครูเป็นสำคัญ แต่ในอีกคำตอบหนึ่งจะกล่าวว่า ความด้อยคุณภาพของนักเรียนเป็นความรับผิดชอบของครูเพียงฝ่ายเดียวจึงไม่ได้ เพราะมีสาเหตุอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมากที่มีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อทั้งครูและนักเรียน ผู้บริหารและนโยบาย การบริหารจัดการทั้งด้านกายภาพ งบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก และสวัสดิการ อีกทั้งผู้ปกครอง ชุมชน และนโยบายและการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่นต่างส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู และไกลออกไปจากครูและโรงเรียน สังคม ชุมชน ก็คือ รัฐ และนโยบายระดับชาติซึ่งเป็นระบบใหญ่ที่ดูเหมือนห่างไกลจากตัวครูและนักเรียน แต่ผลกระทบจากระบบใหญ่ ส่งผลโดยตรงต่อครู และนักเรียนเช่นเดียวกัน ดังนั้น ความด้อยคุณภาพของนักเรียน จึงมีผลมาจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างบริบทต่างๆ ที่อยู่แวดล้อม ปัญหาจึงไม่ได้อยู่ที่ตัวครูเพียงคนเดียว ขึ้นอยู่ที่สิ่งที่มาสัมพันธ์กับตัวครูทั้งหมด (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562)

การบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง จำเป็นในการปรับกระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา กำลังเผชิญโลกที่มาถึงยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉม (disruptive change) คือ การเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึง (พลutti ศิริบรรณพิทักษ์, 2561) หลักสูตรสถานศึกษาเป็นเครื่องมือที่ทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางที่กำหนดไว้ การบริหารหลักสูตรเป็นการวางแผนการจัดการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาผู้เรียน และมีการติดตามประเมินผลหลักสูตร โดยการบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (กษมา ชนวงษ์, 2564)

จากความจำเป็นและสภาพปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้น การศึกษาจะพัฒนาได้มากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นกับหลักสูตรสถานศึกษาเป็นสำคัญ เนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและดำเนินการจัดการศึกษาให้เกิดผลลัพธ์บรรลุตามความมุ่งหวังหรือจุดเน้นของโรงเรียน (school concept) หากโรงเรียนมีจุดเน้นในการส่งเสริมสมรรถนะสำคัญแก่ผู้เรียน การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนย่อมต้องออกแบบให้สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ (competency-based curriculum) โดยการพิจารณากำหนดสมรรถนะในหลักสูตรสถานศึกษา และกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงการนำกรอบสมรรถนะหลักไปใช้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) จะเห็นได้ว่าหลักสูตรระดับชาติจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ความสามารถของผู้เรียนรวมไปถึงความสามารถของประชาชนในอนาคต การบริหารหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคของการเปลี่ยนแปลงพลิกผันจึงเป็นปัจจัยที่จะสนับสนุนการใช้หลักสูตรให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในยุคแห่งการพลิกผัน เพื่อให้สถานศึกษาได้เตรียมรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะเป็นทิศทางให้หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปกำหนดนโยบาย เป้าหมาย กลยุทธ์ และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและเหมาะสม

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาอนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 ในยุคแห่งการพลิกผัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 4 กลุ่ม จำนวน 17 คน ได้แก่ นักวิชาการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 จำนวน 4 คน และครูวิชาการหรือครูหัวหน้าโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 จำนวน 4 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด (criteria sampling) เครื่องมือในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ในครั้งที่ 1 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ในครั้งที่ 2 โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่างๆ ในครั้งที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) 5 ระดับ และนำข้อกระทงคำถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (content validity) ของข้อกระทงคำถาม แล้วหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 และ 1.00 ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 17 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 17 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าฐานนิยม (mode) ค่ามัธยฐาน (median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาอนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 ในยุคแห่งการพลิกผัน มีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ อนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 ในยุคแห่งการพลิกผัน

(n = 17)

อนาคตภาพการบริหาร หลักสูตรฐานสมรรถนะ	ค่าเฉลี่ย (mean)	ฐานนิยม (mode)	มัธยฐาน (median)	มัธยฐาน - ฐานนิยม	ควอไทล์ที่ 1	ควอไทล์ที่ 3	พิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	4.71	5	5	0	4.50	5	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
2. การพัฒนาหลักสูตร	4.68	5	5	0	4.50	5	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. หลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.62	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ความสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ	4.68	5	5	0	4	5	1	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคแห่งการพลิกผัน	4.74	5	5	0	4.50	5	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์อนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในยุคแห่งการพลิกผัน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา (ค่าสถิติ Mdn = 5, Mdn - Mo = 0, IQR = 0.50) ด้านที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร (ค่าสถิติ Mdn = 5, Mdn - Mo = 0, IQR = 0.50) ด้านที่ 3 หลักสูตรฐานสมรรถนะ (ค่าสถิติ Mdn = 5, Mdn - Mo = 0, IQR = 1) ด้านที่ 4 ความสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ (ค่าสถิติ Mdn = 5, Mdn - Mo = 0, IQR = 1) ด้านที่ 5 การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคแห่งการพลิกผัน (ค่าสถิติ Mdn = 5 , Mdn - Mo = 0 , IQR = 0.50)

อภิปรายผลการวิจัย

อนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในยุคแห่งการพลิกผันมี 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) หลักสูตรฐานสมรรถนะ 4) ความสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ 5) วิธีการประเมินผลแบบฐานสมรรถนะ 6) การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ และ 7) การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคแห่งการพลิกผัน ซึ่งจะเห็นว่าทั้ง 7 ด้านนั้นมีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้า สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงต้องจัดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพตรงตามที่หลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และกระทรวงศึกษาธิการกำลังดำเนินการพัฒนาหลักสูตรระดับชาติ ซึ่งเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะขึ้น ใช้แทนหลักสูตรฉบับเดิม ซึ่งเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะระดับชาตินี้ รัฐเปิดโอกาสให้สถานศึกษาทุกสังกัดในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะให้เหมาะสมกับบริบทของตน โดยมีการทดลองใช้หลักสูตรและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะนำผลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรระดับชาติ ความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าของการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะระดับชาติดังกล่าว ส่งผลให้สถานศึกษาทั่วประเทศเกิดความตื่นตัว สนใจที่จะเรียนรู้และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาของตนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงต้องการความรู้และแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการศึกษาของประเทศ สอดคล้องกับมนสิข สิริธินันท์ ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนในทุกระดับ จะเป็นกระบวนการจัดการการสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้ การบริหารหลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้การนำหลักสูตร ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนในยุคที่มีการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้ชัดเจนในทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน (มนสิข สิริธินันท์ 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของนริศรา มากมี และธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย ได้ศึกษาการเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 พบว่า 1) แนวทางเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีทั้งหมด 17 แนวทาง แบ่งออกเป็นด้านการจัดทำหลักสูตร 4 แนวทาง ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร 5 แนวทาง ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ 3 แนวทาง และด้านการประเมินหลักสูตร 5 แนวทาง และ 2) ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของแนวทางเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตร และด้านที่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการประเมินหลักสูตร (นริศรา มากมี และธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้ พบว่า อนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2 ในยุคแห่งการพลิกผันประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตร

3) หลักสูตรฐานสมรรถนะ 4) ความสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ 5) วิธีการประเมินผลแบบฐานสมรรถนะ 6) การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ และ 7) การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคแห่งการพลิกผัน ดังภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

อนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคแห่งการพลิกผัน จะประกอบด้วย การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรฐานสมรรถนะ ความสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ วิธีการประเมินผลแบบฐานสมรรถนะ การบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ และการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคแห่งการพลิกผัน

บทสรุป

จากข้อค้นพบผลการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาป.2 ในยุคแห่งการพลิกผันสรุปได้ว่า

อนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาป.2 ในยุคแห่งการพลิกผัน ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านหลักสูตรฐานสมรรถนะ ด้านความสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ด้านวิธีการประเมินผลแบบฐานสมรรถนะ ด้านการบริหารหลักสูตรฐาน

สมรรถนะ และด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคแห่งการพลิกผัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การจัดสรรงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเพียงพอ โดยพิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการ กิจกรรมต่างๆ อย่างเพียงพอทั่วถึง และผลักดันให้มี การดำเนินงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมด้านการพัฒนาหลักสูตร มีการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร จากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานต่างๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับนโยบาย และแนวปฏิบัติในการพัฒนาหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อเตรียมการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในทุกรูปแบบ

1.3 ควรส่งเสริมด้านหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัดและก้าวหน้าไปตามความสามารถ โดยจัดทำหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาในด้านทักษะ ความสามารถ เจตคติ และค่านิยม อันจะมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและอนาคตของผู้เรียนในอนาคต

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมด้านความสำคัญของหลักสูตรฐานสมรรถนะ สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงรุก และการเรียนรู้แบบองค์รวม ลดเนื้อหา และเพิ่มสมรรถนะ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน โดยเป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเปิดกว้างและขยายโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและเลือกรูปแบบการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำตนเองและกำกับกับการเรียนรู้ของตนเองตอบสนองสมรรถนะหลักที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกแห่งศตวรรษที่ 21

1.5 ควรส่งเสริมด้านวิธีการประเมินผลแบบฐานสมรรถนะ กำหนดวิธีการประเมินควบคู่กับการเรียนการสอน โดยวัดทั้งความรู้ ทักษะ และการนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดวิธีการประเมินผลโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการทดสอบและบันทึกผล โดยการประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนตามปกติ เพื่อให้ความช่วยเหลือตามปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนและการประเมินผล

1.6 ควรส่งเสริมด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ กำกับ ติดตาม และประเมินผล การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยนำแนวทางเตรียมการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะไปวางแผนในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะในปีการศึกษาที่มีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.7 ควรส่งเสริมด้านการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคแห่งการพลิกผัน การเตรียมความพร้อมศึกษานโยบาย และแนวทางการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อพร้อมรับการ

เปลี่ยนแปลง ส่งเสริมให้หน่วยงานต้นสังกัด มีการจัดอบรมถอดบทเรียนหรือสร้างครูแกนนำเกี่ยวกับ หลักสูตรฐานสมรรถนะ ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและมหาวิทยาลัยในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาครู และมีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสมรรถนะที่กำหนด โดยเป็นฐานข้อมูลสำหรับส่งเสริมการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะในยุคแห่งการพลิกผันของ สถานศึกษาในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

2.3 ควรศึกษาอนาคตภาพการบริหารหลักสูตรฐานสมรรถนะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กษมา ชนะวงศ์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). รายงานเฉพาะเรื่องที่ 12 หลักสูตรและการ เรียนการสอนฐานสมรรถนะ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการอิสระเพื่อการ ปฏิรูปการศึกษา.
- นริศรา มากมีและ อีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย. (2565). การเตรียมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาฐาน สมรรถนะของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2561). กระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารการศึกษา. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2566 จาก <https://www.sammajivasil.net/news11.htm>.
- มนสิข สิริสมบุญ. (2563). การพัฒนาหลักสูตรมโนทัศน์และการประยุกต์ใช้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานผลการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียน ระดับประถมศึกษาตอนต้น สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สกศ.

